

Rural Development Paper-V (Development Startegies) Q.P. Code:00000612

[Time:3Hrs]		[Marks:100]
Please check whether you have got the right question paper.		
N.B:	1. All questions are compulsory. 2. All questions carry equal marks. 3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.	

Q.1		Attempt any two questions of the following.	
	A	What are the various agricultural schemes implemented by the Agriculture Department Government of Maharashtra?	
	B	“Various agricultural schemes of Zilla Parishad play an important role in rural development” Discuss	
	C	Evaluate the agricultural schemes implemented by the Department of Tribal Development?	
Q.2		Attempt any two questions of the following.	
	A	Explain the concept of National Agriculture Policy 2000 and elaborate its objectives	
	B	State the various sources of irrigation?	
	C	Describe the role of Agriculture Universities in agricultural development?	
Q.3		Attempt any two questions of the following.	
	A	Comment on the origin and development of Self-Help Groups?	
	B	Review the Maharashtra State Rural Livelihood Mission?	
	C	State the role of Agro-based industries in employment generation in rural areas?	
Q.4		Attempt any two questions of the following.	
	A	Explain the concept of rural tourism and State the importance of rural tourism in rural development?	
	B	“Agritourism plays an important role in rural development” Discuss?	
	C	Comment on the need and importance of ecotourism?	
Q.5		Attempt any two short notes of the following.	
	A	Activities of the Krishi Vidnyan Kendre	
	B	Problems faced by Agro-based industries	
	C	Limitations of rural tourism	
	D	Methods of irrigation	

[वेळ: ३तास]		[गुण: १००]
कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.		
सूचना:		१. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. २. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. ३. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्यमजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ घ्यावा.
प्र. १		खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा
	अ	महाराष्ट्र शासनाच्या कृषी विभागामार्फत राबविल्या जाणाऱ्या विविध कृषी विषयक योजना कोणत्या ते सांगा?
	ब	"जिल्हा परिषदेच्या विविध कृषी विषयक योजना ग्रामीण विकासात महत्वाची भूमिका बजावतात" चर्चा करा
	क	आदिवासी विकास विभागामार्फत राबविल्या जाणाऱ्या कृषीविषयक योजनांचे मूल्यमापन करा?
प्र. २		खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
	अ	राष्ट्रीय कृषी धोरण २००० ची संकल्पना स्पष्ट करून त्याची उद्दिष्टे विशद करा?
	ब	जलसिंचनाचे विविध स्रोत कोणते ते विशद करा?
	क	कृषी विद्यापीठांचे कृषी विकासातील भूमिकेचे वर्णन करा?
प्र. ३		खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
	अ	स्वयंसहायता बचत गटाचा उगम आणि विकासावर भाष्य करा?
	ब	महाराष्ट्र राज्य ग्रामीण जीवनोन्नती अभियानाचा आढावा घ्या?
	क	कृषी आधारित उद्योगांची ग्रामीण भागात रोजगार निर्मितीतील भूमिका सांगा?
प्र. ४		खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
	अ	ग्रामीण पर्यटनाची संकल्पना स्पष्ट करून ग्रामीण पर्यटनाचे ग्रामीण विकासातील महत्त्व विशद करा?
	ब	"कृषी पर्यटन ग्रामीण विकासात महत्वाची भूमिका बजावते" चर्चा करा
	क	पर्यावरणीय पर्यटनाची गरज आणि महत्त्व यावर भाष्य करा?
प्र. ५		टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)
	अ	कृषी विज्ञान केंद्राचे विविध उपक्रम
	ब	कृषी उद्योगांना भेडसावणाऱ्या विविध समस्या
	क	ग्रामीण पर्यटनाच्या मर्यादा
	ड	जलसिंचनाच्या पद्धती